

Висновок. На основі аналізу психолого-педагогічної літератури встановлено, що проблема навчання мові дітей дошкільного віку є досить актуальною. Підвищення якісної мовної підготовки - одне із завдань навчання і виховання особистості.

Перспективою подальших досліджень є виявлення психологічних особливостей якісного навчання дошкільників англійській мові.

Список використаної літератури

1. Выготский Л.С. Вопросы детской психологии. – СПб.: Союз, 2004
2. Вопросы детской и общей психологии / Под ред. Б.Г. Ананьева. – М.: Педагогика, 2004.

СУТНІСТЬ ТА МОДЕЛІ СІМЕЙНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

УДК 159.922

Галина Аполлінаріївна Кошонько,

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент
кафедри практичної психології та педагогіки,
Хмельницький національний університет*

Актуальність дослідження. Радикальні зміни, що відбуваються в нашій країні, позначаються на всіх, без винятку, сферах життя кожної людини у тому числі й сім'ї. Серед них такі, як зниження народжуваності, збільшення числа розлучень, зростання алкоголізму та наркоманії, падіння педагогічного потенціалу сім'ї та багато інших. На сьогодні сімейне консультування є чи не найбільш затребуваним у суспільстві різновидом психологічної допомоги, але його науково-методичне забезпечення з урахуванням вітчизняних та соціокультурних умов є чи не найменш розробленою ланкою у сфері теорії та практики консультативної роботи.

Короткий аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сімейного консультування як виду професійної діяльності психолога вимагає звернення до різних науково-теоретичних джерел. Теорію та досвід в сфері сімейного консультування розкрито у роботах як вітчизняних (Ю. Альошина, О. Бондарчук, Я. Варга, С. Васьківська, В. Гагай, А. Єлізаров, А. Захаров, Г. Навайтис, А. Співаковська, Е. Ейдемільер, В. Юстицькіс та ін.), так і зарубіжних (А. Адлер, М. Боуен, К. Вітакер, С. Мінухін, В. Сатір, Ч. Фішмен, Д. Хейлі, Р. Шерман та ін.) авторів.

Мета наукової публікації - проаналізувати наукові підходи щодо визначення сутності та моделей сімейного консультування у практичній діяльності психолога.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сімейне консультування - порівняно молода галузь науки і практики, яка продовжує динамічно розвиватися. Особливо це актуально для нашої країни, в якій психологічна допомога сім'ї досі перебуває на початковій стадії розвитку. Очевидно також, що досвід західних фахівців, що здійснюють допомогу сім'ї, не завжди легко перенести на вітчизняний ґрунт.

Сімейне консультування розглядається як вид психологічного консультування, а саме: як процес взаємодії між допомагаючою стороною та стороною, що звертається по допомогу, який включає застосування спеціалістом психологічних знань і комунікативних навичок для вирішення особистих проблем, труднощів та прагнень клієнта [1].

Варто зазначити, що існуючі сьогодні види консультативної психологічної допомоги сім'ї різноманітні. Вони можуть відрізнятися за орієнтацією на певну групу клієнтів, за характером наданої допомоги і за завданнями, які вирішує фахівець. Ці відмінності формують ту чи іншу модель допомоги. Кожна з таких моделей спирається на власну теоретичну базу і використовує власні методи роботи.

У сучасній сімейній терапії виділяють ряд напрямків [1; 2; 3]:

1. Структурна модель роботи з сім'єю (С. Мінухін, Б. Монтальво, Б. Герні, Б. Розман, Г. Апонте, М. Вальтері, С. Грінштейн). В цій моделі робота психолога з сім'єю полягає в наступному:

- психолог включається в сім'ю і займає в ній позицію лідера, визнаючи цінності сім'ї і пристосовуючись до її стилю життя;
- вивченні структури сім'ї, особливостей комунікації в сім'ї, афективної системи;
- трансформації структури сім'ї через: а) демонстрацію іншого стилю спілкування; б) інтерпретацію її структури; в) рекомендацію змінити дію і відразу ж це повторити і т. п.

2. Модель психологічного консультування сім'ї, заснована на теорії сімейних систем М. Боуена (психодинамічна модель). Основні представники: М. Боуен, М. Ніколі, Д. Ульріх, І. Бошормені-Надь. Мета психологічного консультування сім'ї в рамках даної моделі полягає в тому, щоб члени родини стали більш диференційованими. По-перше, вони повинні стати найменш орієнтованими на відносини і більш орієнтованими на мету. По-друге, у них повинна підвищитися здатність до рефлексивного аналізу свого бачення ситуації та поведінки. Їм треба допомогти навчитися зіставляти своє бачення ситуації з доводами розуму, розрізняти свої бажання і реальність, усвідомлювати реальні обмеження власних бажань.

Стосовно ситуацій внутрісімейного спілкування членів сімей слід навчити спілкуватися одного з одним безпосередньо, вони повинні

навчитися відкривати одне одному свої потреби і погляди, прагнути до більшої щирості, усвідомити прагматичний, функціональний характер будь-яких правил.

Для розгортання процесів спостереження та раціонального аналізу різних аспектів сімейного життя широко використовуються соціометричні техніки роботи з сім'єю: «Сімейна скульптура», «Сімейна хореографія», «Генограма», «Рольова карткова гра», «Екокарта», «Солом'яна вежа», «Сімейний простір», «Сімейна соціограма» [2].

3. Комунікативна модель роботи з сім'єю (Г. Бейтсон, П. Вацлавик, В. Сатир, Д. Гріндер, Р. Бендлер). В даній моделі психолог акцентує увагу на дослідженні параметрів ефективної і неефективної, деструктивної комунікативної всередині сім'ї та особистісних основ порушень комунікативної. Досліджуються вербальна (слова) і невербальна (міміка, поведінка) комунікативної, можливості розбіжностей між ними, причини і механізми неправильного розшифрування чужого повідомлення.

4. Заснована на досвіді модель роботи з сім'єю (К. Вітакер, Р. І. Беквар, С. Кох). Робота психолога з клієнтом повинна допомогти йому пережити «тут і тепер» новий досвід, допомагає членам сім'ї стати більш гармонійними, інтегрованими, творчими особистостями, що повинно змінити їх стосунки в родині. Важливо, щоб члени сім'ї захотіли пережити цей досвід ще.

5. Стратегічна модель роботи з сім'єю (Д. Хейлі, К. Маданес, М. Сельвіні Палазолі, П. Пеппі). У цій моделі допомога спрямована не на індивіда, не на внутрішні його проблеми, а на зміну способів взаємодії. У зв'язку з цим потрібно створити для сім'ї можливість вибрати і вивчити альтернативи змін, відчутти себе вільною. Важливо наголосити, що шлях до цього – нове формулювання проблем, коли змінюються значення, які приписуються певній поведінці. При зміні значень змінюється і поведінка, а спільна зміна значень і поведінки приводить до зміни сімейних взаємин. Для зміни значень психолог пропонує сім'ї змінити її ритуали, тобто характерні для неї паттерни поведінки. Психологу потрібно правильно зрозуміти проблему сім'ї і поведінку її членів. При цьому мета сім'ї (перебороти симптом), а психолога (зруйнувати модель сімейної комунікативної) можуть не збігатися.

6. Поведінкова модель роботи з сім'єю (С. Гордон, Н. Давідсон, С. Кратохвил, Р. Дрейкурс, Є. А. Блешмен та ін.). Надаючи консультативну допомогу у руслі поведінкової парадигми сім'ї, психолог прагне передусім чітко визначити проблему через ґрунтовний аналіз поведінки партнерів. Корекція подружніх взаємин здійснюється за допомогою спеціальних способів впливу, які чітко визначаються і повторюються.

7. Трансакційна модель психологічного консультування сім'ї (Е. Берн, Т. Харріс). У даній моделі перевагу надають групам або парам, уникаючи індивідуальних консультацій з питань сім'ї. В основі такого підходу лежить переконання, що у сім'ї постійно проявляється певна доза патології, яка розподілена між партнерами. Якщо один з них отримує психологічну допомогу, то проблеми іншого можуть загостритися.

Змістовним критерієм оцінки ефективності сімейного консультування є успішність вирішення проблем сім'ї. Так, за аналогією з параметрами оцінки ефективності сімейної психотерапії слід вважати показниками високої ефективності консультування: 1) ступінь симптоматичного поліпшення; 2) ступінь розуміння клієнтом психологічних механізмів породження труднощів сімейного функціонування; 3) ступінь реконструкції сімейних відносин; 4) ступінь відновлення та підвищення ефективності функціонування родини. Головний же результат, що визначає оцінку ефективності консультування в цілому, полягає в зростанні здатності клієнта надалі самостійно вирішувати проблеми [3].

Висновки. Отже, розгляд консультативної діяльності як одного з видів професійної діяльності психолога потребує деталізації сутності та особливостей діяльності консультанта як суб'єкта професійної взаємодії з клієнтом-об'єктом.

Успішність консультаційної діяльності залежить від уміння поєднувати і модифікувати методи і прийоми різних шкіл, спираючись на підхід, що дає концептуальну основу для розвитку і вдосконалення консультаційної діяльності психолога, формуючи специфічну техніку, цілісний індивідуальний стиль роботи фахівця.

Список використаної літератури

1. Гагай В.В. Семейное консультирование / В. В. Гагай. — СПб. : Речь, 2019. — 317с.

2. Елизаров А.Н. Основы индивидуального и семейного психологического консультирования / А. Н. Елизаров. — М. : «Ось-89», 2007. — 352 с.

3. Карабанова, О. А. Психология семейных отношений и основы семейного консультирования: учеб. пособие / О. А. Карабанова. — М.: Гардарики, 2006. — 320 с.